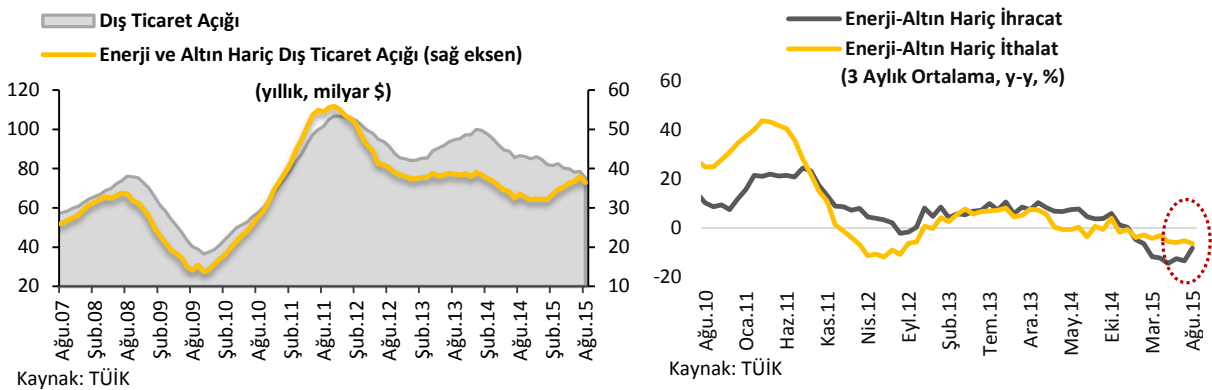


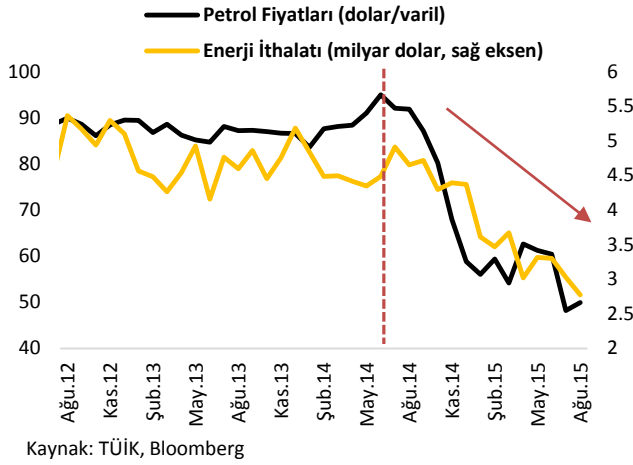
**Dış ticaret açığında daralma devam ediyor**

Dış ticaret açığı petrol fiyatlarındaki gerilemenin de katkısıyla geçen yıla göre gösterdiği toparlanmasına Ağustos ayında da devam etti. Hem EUR/USD paritesindeki gerileme hem de ticaret ortağı olduğumuz ülkelerin ekonomik sorunlar yaşamasının etkisiyle ihracatta özellikle geçen ay gördüğümüz sert gerileme yerini bir miktar toparlanmaya bırakırken, ithalat ise kurda görülen yükseliş sebebiyle gerileme seyrini Ağustos ayında da sürdürdü. İthalatta yaşanan yıllık bazda gerilemenin ihracattaki gerilemenin daha fazla olması ise dış ticaret açığının toparlanmasına olumlu katkıda bulundu. Öte yandan, ara mali ithalatı başta olmak üzere sermaye ve tüketim mali ithalatında yıllık bazda gerileme yaşanması ekonomik aktivitede beklenen canlanmanın henüz gerçekleşmediğine işaret etti. Bu haftaki raporumuzda Ağustos ayı dış ticaret açığı gelişmelerini yakından ele alacağız.

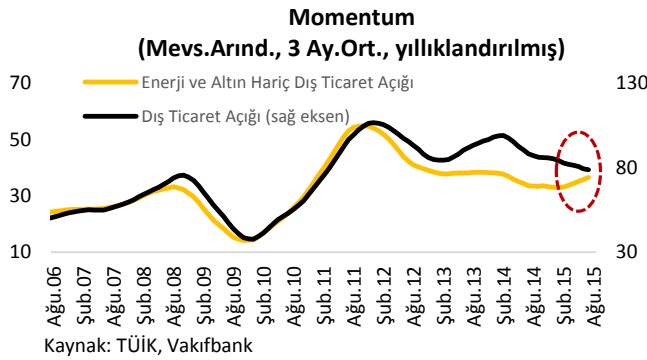


Ağustos ayında dış ticaret açığı 2014 yılının aynı dönemine göre %39.8 azalışla 4.9 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Geçtiğimiz ay 2014 yılı Aralık ayından sonraki en yüksek seviyede açıklanan dış ticaret açığı Ağustos ayında sert bir daralma yaşadı. Yıllıklandırılmış dış ticaret açığı ise, geçtiğimiz yılın Ağustos ayına göre %13 azalarak 75.4 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Böylece yıllıklandırılmış dış ticaret açığı son dokuz aydır devam eden toparlanma eğilimini Ağustos ayında da sürdürmüştü. Enerji ve altın hariç dış ticaret açığı ise, Ağustos ayında enerji ve altın hariç ithalatta yaşanan düşüşün katkısıyla yıllık bazda %42.6 daralarak 2.2 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Söz konusu pozitif gelişmeye paralel olarak yıllıklandırılmış enerji ve altın hariç dış ticaret açığı son altı aydan sonra ilk defa azalarak 36.4 milyar dolara geriledi.

Dış ticaret dengesinin alt bileşenlerine bakıldığında, 11.1 milyar dolar seviyesinde gerçekleşen ihracatın Ağustos ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre %2.8 azaldığı ve yılın başından bu yana düşüş eğilimini yavaşlayan bir ivmeyle de olsa sürdürdüğü görülüyor. USD/TL kurundaki artışın ihracatımızda yaratması beklenen pozitif etkinin, ihracat ortaklarımız olan ülkelerdeki ekonomik sorunların bir miktar azalsa da hala devam ediyor olması ve EUR/USD paritesinde yaşanan gerileme sebebiyle yeterince görülmediğini düşünüyoruz. İthalat ise, Ağustos ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre %18.2 azalarak 15.9 milyar dolar seviyesinde açıklandı. İthalatın düşüş eğilimini koruduğu, gerileme hızının ise Ağustos ayında artış gösterdiği dikkat çekiyor. Bu çerçevede, Ağustos ayında ithalatın ihracattan daha fazla gerilemesinin dış ticaret açığının daralmasında etkili olduğu görülüyor. İthalattaki gerilemede etkili olan faktörlerin başında enerji ithalatındaki %8.4'lük düşüş geliyor. Ağustos ayında yapılan enerji ithalatının ton olarak aylık bazda hafif azalış göstermesine karşın tutar olarak belirgin düşüş göstermesi, petrol fiyatlarındaki düşüşün dış ticarete yaptığı pozitif katkının devam ettiğine işaret ediyor. Yukarıdaki grafikten de görüldüğü gibi yılbaşından bu yana düşüş eğiliminde olan enerji ve altın hariç ihracat geçen aya göre toparlanma gösterirken, ithalatın gerileme hızı ise artış gösterdi. Bu durum dış ticaret açığındaki toparlanmanın önümüzdeki dönemde devam edeceğine işaret ediyor olabilir.



2014 yılı Haziran ayından bu yana arz endişeleri başta olmak üzere doların küresel bazda değer kazanmasının da etkisiyle petrol fiyatlarındaki gerileme yandaki grafikten de görüldüğü gibi devam ediyor. Bu gelişmelerin paralelinde ise Türkiye'nin ton olarak ithal ettiği enerji miktarında çok fazla değişme olmamasına rağmen, enerji için ödenen fatura, varil başına ödenen petrol fiyatındaki gerileme sebebiyle düşmüş görünüyor. ABD ham petrol fiyatının yılsonunu 50 milyar dolar civarında tamamlayacağı düşünüldüğünde petrol fiyatlarının dış ticaret açığına yaptığı olumlu katkının devam edeceği bekleniyor.



Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış seriye göre, Ağustos ayında ihracat bir önceki aya göre %1.6 artarken, ithalat ise %9.5'lik azalış gösterdi. Böylelikle Ağustos ayında 4.9 milyar dolar gerçekleşen dış ticaret açığının mevsim ve takvim etkisinden arındırıldığında 4.5 milyar dolara gerilediği görülüyor. Dış ticaret açığının momentumuna bakıldığında ise toparlanmanın Ağustos ayında da devam ettiği ve özellikle enerji fiyatlarındaki düşüştürten kaynaklı gerileme gösteren dış ticaret açığı ile enerji ve altın hariç dış

ticaret açığı arasındaki baz etkisiyle oluşan ayrışmanın eski trendine döndüğü dikkat çekiyor.

Ağustos Ayında En Çok Ticaret Yapılan İlk 5 Ülke					
	İhracat			İthalat	
	milyar \$	(y-y,%)		milyar \$	(y-y,%)
<b>Almanya</b>	1.05	-7.6	<b>Çin</b>	1.96	-13.1
<b>İngiltere</b>	0.83	7.0	<b>Almanya</b>	1.84	5.6
<b>Irak</b>	0.72	11.6	<b>Rusya</b>	1.55	-27.3
<b>ABD</b>	0.52	-1.6	<b>İtalya</b>	0.83	-16.7
<b>Fransa</b>	0.44	-1.0	<b>ABD</b>	0.74	-18.4

Kaynak: TÜİK

Dış ticaret istatistiklerine ülkeler bazında bakıldığında, Ağustos ayında en çok ihracat yapılan ilk beş ülke sıralamasında önceki aylara benzer şekilde Almanya, İngiltere, Irak, ABD ve Fransa'nın yer aldığı görülüyor. Listenin ilk sırasında bulunan Almanya'ya yapılan ihracatın geçtiğimiz yılın aynı ayına göre %7.6 azalış göstermesi olumsuz bir gelişme olarak karşımıza çıkıyor. Ancak Almanya'ya yapılan ihracatın geçtiğimiz aya göre bir miktar toparlanmasının yanı sıra İngiltere ve Irak'a yapılan ihracatın geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre toplamda %20'ye yakın artış kaydetmesinin ise dikkat çekici olumlu bir gelişme olduğu görülüyor. Ağustos ayında en çok ithalat yapılan ilk beş ülke listesinde de bir önceki aya kıyasla değişiklik olmadığı söylenebilir. Söz konusu ülkeler arasında yer alan Rusya, Çin ve ABD'ye Ağustos ayında yapılan ithalatların 2014 yılının aynı ayına göre sert gerilediği görülüyor. Bu durumda, Rusya ve Çin'de yaşanan ekonomik sorunların etkili olduğunu, ABD'den yapılan ithalatın azalmasında ise, kurda yaşanan yükselişin belirleyici olduğunu düşünüyoruz.

### Ocak-Ağustos Dönemi

Milyar dolar	2014	2015	Değişim (y-y, %)
<b>İhracat</b>	104.8	95.7	-8.7
<b>İthalat</b>	159.2	140.9	-11.5
<b>Dış Ticaret Açığı</b>	-54.4	-45.2	-16.9
<b>Karşılama Oranı (%)</b>	65.8	67.9	--
Kaynak: TÜİK			

İlk sekiz aylık dönem itibarıyla ticaret gelişimine bakıldığında ihracatın geçen yılın aynı dönemine göre %8.7, ithalatın ise %11.5 gerileyerek yine diğer ayda olduğu gibi ithalatta yıllık bazdaki gerileme ihracata göre daha fazla gerçekleşmiş oldu. Öte yandan, parite etkisinin devam ettiğini gördüğümüz ihracat parite etkisinden arındırıldığında ilk sekiz aylık dönemde ihracatın yıllık bazda %1.5 ile daha sınırlı gerilediği görülüyor. Bu gerilemenin ihracatımıza negatif etkisi ise ilk sekiz ayda toplam 8.6 milyar dolar oldu. Aynı dönemde dış ticaret açığı ise, geçen yıla göre %17 gerileyerek 45.2 milyar dolar oldu. Bu bağlamda yılbaşından bu yana gerçekleşen toplam dış ticaret açığındaki toparlanmanın Ağustos ayında da devam ettiğini söyleyebiliriz. Bununla birlikte ithalattaki gerilemenin ihracattan daha fazla olması sebebiyle ihracatın ithalatı karşılama oranının da %67.9'a yükseldiği görülüyor.

Ekonomik grupların sınıflandırılmasına göre ithalatın alt kalemlerindeki gelişim ekonomik aktiviteye ilişkin sinyal niteliğinde olması bakımından önemli bir gösterge. Bu bağlamda baktığımızda geçtiğimiz iki ayda hem sermaye hem de tüketim malı ithalatında yıllık bazda artış yaşandığını, ancak toplam ithalatın büyük bir bölümünü oluşturan ara malı ithalatında henüz bir toparlanma görülmediği için ekonomik aktivitenin canlandığına dair henüz somut bir işaret olmadığını değerlendirmiştik. Ağustos ayında sermaye malı ithalatı geçen yıla göre %10.4, tüketim malı ithalatı %1.8, ara malı ithalatı ise %22.5 gerileme gösterdi. İthalatın alt bileşenlerini oluşturan ana gruplardaki bu tablodan da görüldüğü gibi 3.çeyrekte ekonomik aktivitenin yavaşladığına işaret ediyor.

Sonuç olarak, Ağustos ayında dış ticaret açığı 2014 yılının aynı dönemine göre %39.8 azalışla 4.9 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Geçtiğimiz ay 2014 yılı Aralık ayından sonraki en yüksek seviyede açıklanan dış ticaret açığı Ağustos ayında sert bir daralma yaşadı. Yıllıklandırılmış dış ticaret açığı ise, geçtiğimiz yılın Ağustos ayına göre %13 azalarak 75.4 milyar dolar seviyesinde gerçekleşerek 2014 Aralık'tan bu yana toparlanmasına devam etti. Ağustos ayında yıllık bazda ithalatın ihracattan daha fazla gerilemesinin dış ticaret açığının daralmasında etkili olduğu görülüyor. Bununla birlikte, parite etkisini görmeye devam ettiğimiz ihracat pariteden arındırıldığında ise, yıllık bazda %0.2'lik sınırlı artış kaydettiği dikkat çekiyor. Ağustos ayında ihracat gelişiminde ise Rusya'ya yapılan ihracat sert gerilemeye devam ederken, geçen aydan farklı olarak Euro Bölgesi ve Orta Doğu'ya yapılan ihracatın gerilemesinde belirgin bir ivme kaybı yaşanması öne çıktı. Bununla birlikte ithalattaki sert gerilemede enerji ithalatının ton olarak aylık bazda hafif azalış göstermesine karşın tutar olarak belirgin düşüş göstermesi petrol fiyatlarındaki düşüşün dış ticarete yaptığı pozitif katkının devam ettiğini gösteriyor. Bu bağlamda, petrol fiyatlarındaki geri çekilmenin ithalat kanalıyla dış ticaret açığına olumlu yansımaya karşın, petrol gelirlerindeki düşüşten olumsuz etkilenen önemli ticaret ortaklarımıza yapılan ihracata olumsuz yansıdığını düşünüyoruz. Önümüzdeki dönemde, Euro Bölgesi ve Rusya ekonomilerinde sınırlı da olsa toparlanma görülmesi ve kurun geldiği seviyeler düşünüldüğünde ihracatın dış ticaret açığının toparlanmasına pozitif katkıda bulunmasını bekliyoruz. Dış ticarete beklenen olumlu gelişmelere rağmen, ekonomik grupların sınıflandırılmasına göre ithalatın alt kalemlerindeki gelişime bakıldığında ise ara malı ithalatı başta olmak üzere hem sermaye malı hem de tüketim malı ithalatında yıllık bazda gerileme yaşanması 3.çeyrekte ekonomik aktivitenin yavaşladığına işaret ediyor.

### Haftalık Veri Takvimi (05 - 09 Ekim 2015)

Tarih	Ülke	Açıklanacak Veri	Önceki	Beklenti
05.10.2015	Türkiye	TÜFE (Eylül, a-a)	%0.40	%0.89 (açıktandı)
	ABD	Hizmet PMI (Eylül)	55.6	55.7
		ISM Hizmetler Endeksi (Eylül)	59.0	58.0
	Euro Bölgesi	Hizmet PMI (Eylül)	54.0	54.0
		Perakende Satışlar (Ağustos, y-y)	%2.7	%1.7
	Almanya	Hizmet PMI (Eylül)	54.3	54.3
	Fransa	Hizmet PMI (Eylül)	51.2	51.2
	İtalya	Hizmet PMI (Eylül)	54.6	54.1
	İngiltere	Hizmet PMI (Eylül)	55.6	56.0
	Japonya	Hizmet PMI (Eylül)	53.7	--
06.10.2015	Türkiye	Reel Efektif Döviz Kuru (Eylül)	95.09	--
	ABD	Dış Ticaret Dengesi (Ağustos)	-41.86 Milyar Dolar	-47.10 Milyar Dolar
	Almanya	Fabrika Siparişleri (Ağustos, a-a)	-%1.4	%0.5
07.10.2015	Almanya	Sanayi Üretimi (Ağustos, Mevs. Arındırılmış, a-a)	%0.7	%0.2
	Fransa	Dış Ticaret Dengesi (Ağustos)	3,299 Milyon Euro	3,250 Milyon Dolar
	İngiltere	Sanayi Üretimi (Ağustos, a-a)	-%0.8	%0.3
	Japonya	Öncül Göstergeler Endeksi (Ağustos, öncül)	105.0	103.4
		Merkez Bankası Toplantısı ve Faiz Kararı	--	--
08.10.2015	Türkiye	Sanayi Üretimi (Ağustos, y-y)	%1.47	%5.84
	ABD	Haftalık İşsizlik Maaşı Başvuruları	277 Bin Kişi	274 Bin Kişi
		16-17 Eylül Tarihli Fed Toplantısı Tutanakları	--	--
	Euro Bölgesi	Merkez Bankası Toplantısı ve Faiz Kararı	--	--
	Almanya	Cari İşlemler Dengesi (Ağustos)	23.4 Milyar Euro	16.7 milyar Euro
		Dış Ticaret Dengesi (Ağustos)	25.0 Milyar Euro	19.0 Milyar Euro
	İngiltere	Merkez Bankası Toplantısı ve Faiz Kararı	--	--
	Japonya	Makine Siparişleri (Ağustos, a-a)	-%3.6	%2.3
		Cari İşlemler Dengesi (Ağustos)	1808.6 Milyar Yen	1126.9 Milyar Yen
		Dış Ticaret Dengesi (Ağustos)	-108.0 Milyar Yen	-395.1 Milyar Yen
09.10.2015	Fransa	Sanayi Üretimi (Ağustos, a-a)	-%0.8	%0.6
	İtalya	Sanayi Üretimi (Ağustos, a-a)	%1.1	-%0.3
	İngiltere	Dış Ticaret Dengesi (Ağustos)	-3,371£	-2,150£